

*Mennta- og
menningarmálaráðuneytið*

M i n n i s b l a ð

Viðtakandi: **Mennta- og menningarmálaráðherra**
Sendandi: **Skrifstofa vísinda og háskóla; lögfræðisvið**
Dagsetning: **13.02.2013**
Málsnúmer: **MMR13010071**
Bréfalykill: **3.24**

Efni: Skilgreining á hugtakinu „háskólastofnun“ í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Þjóðminjasafn Íslands, nr. 140/2011

Við framlagningu á 583. þingmáli á 141. löggjafarþingi, frumvarpi til laga um breytingar á lögum um Þjóðminjasafn Íslands, nr. 140/2011, hafa vaknað spurningar hjá þingmönnum um þýðingu þess sem þar er lagt til, þ.e. að Þjóðminjasafnið verði skilgreint sem „háskólastofnun“.

Hugtakið háskóli er lögverndað heiti fyrir sjálfstæða menntastofnun sem sinnir kennslu, rannsóknum, varðveislu þekkingar, þekkingarleit og sköpun á sviðum vísinda, fræða, tækniþróunar eða lista. Heitið háskóli mega þær menntastofnanir einar bera sem hlotið hafa viðurkenningu á tilteknum fræðasviðum rannsókna og kennslu skv. 3. gr. laga um háskóla, nr. nr. 63/2006. Sjálfstæði háskóla felur m.a. í sér rétt þeirra til að skipuleggja starfsemi sína í einstökum rekstrareiningum, þ.m.t. undirstofnunum, sbr. 3. mgr. 2. gr. laga nr. 63/2006 og 2. gr. laga um opinbera háskóla, nr. 85/2008. Heimildir opinberra háskóla til að skipuleggja starfsemi sína er settar nokkuð þrengri skorður en einkareknum háskólum. Í 1. mgr. 4. gr. laga nr. 85/2008 kemur fram að opinberum háskólum er heimilt að skipuleggja starfsemi sína með rekstri háskólastofnana sem heyra ýmist undir háskólaráð eða fræðasvið/deildir. Dæmi um háskólastofnun sem heyrir undir háskóladeild er Raunvísindastofnun Háskóla Íslands sem heyrir undir Raunvísindadeild Háskóla Íslands, sbr. reglur nr. 685/2011. Dæmi um háskólastofnun sem heyrir undir háskólaráð er Endurmenntunarstofnun Háskóla Íslands, sbr. reglur nr. 844/2001. Að auki eru dæmi um að háskólastofnanir séu settar á fót með sérstökum lögum. Dæmi um það eru Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum, sbr. lög nr. 67/1990 og Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, sbr. lög nr. 40/2006. Í lögum um Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum kemur fram í 1. gr. að hún sé háskólastofnun sem tengist læknadeild og hafi sérstaka stjórn og sjálfstæðan fjárhag. Með sambærilegum hætti segir í 1. gr. laga um Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum að hún sé háskólastofnun með sjálfstæðan fjárhag sem heyrir undir ráðherra og hafi nán tengsl við Háskóla Íslands og sé hluti af fræðasamfélagi hans. Sameiginlegt er með þessum tveimur stofnunum að þeim er ætlað að stunda rannsóknir á fræðasviðum sem heyra undir Háskóla Íslands og hafa samstarf um þær við Háskóla Íslands.

Með þingmáli 583 er að því stefnt að Þjóðminjasafn Íslands fái sambærilega stöðu gagnvart Háskóla Íslands og Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, þ.e. að sú rannsóknastarfsemi sem ástunduð er hjá Þjóðminjasafni geti nýst í samstarfi við Háskóla Íslands og aðra viðurkennda háskóla til eflingar á þekkingu innan fræðasamfélagsins. Slíkt samstarf kemur samstarfsháskólunum til góða m.a. á þann hátt að sameiginlegar rannsóknir með Þjóðminjasafni Íslands verði teknar til greina við mat á rannsóknarstarfsemi hlutaðeigandi háskóla.